REDE DR. J. A. H. J. S. BRUINS SLOT

Wat willen wij?

Wij willen christelijke politiek.

En wat is christelijke politiek? Christelijke politiek is een leven en werken uit liefde tot God en uit liefde tot Zijn gebod. Christelijke politiek is het beleven van psalm 119 in de politiek. Dat is in het kort samengevat wat christelijke politiek is.

En dan moeten we dat uitwerken voor elke periode waarin wij verkeren. Telkens opnieuw moeten wij proberen dat te concretiseren. Die concretisering is een moeilijk vak en daar falen wij ook vaak in menig opzicht in. Maar wij proberen het, gedreven door onze liefde tot de Heiland en in de verwachting van Zijn hulp en bijstand. Dat is de christelijk-politieke aktiviteit.

PROGRAM VAN ACTIE

Het Centraal Comité heeft geprobeerd om voor de komende periode van vier jaar een program van actie samen te stellen dat deze grondgedachte, die ik hier zoeven in uw midden neerlegde, tot uitgangspunt heeft.

Als u dat program van actie bestudeert, zult u aan allerhande punten van al die verschillende artikelen kunnen zien, dat dat een poging is om voor de verschillende aspecten, die het leven biedt, hic et nunc, hier en nu een christelijke, positieve gedachte tot uitdrukking te brengen en uit te werken.

Wij zullen al die richtlijnen niet kunnen verwerkelijken. Maar wij zullen ons best doen om het zoveel mogelijk te doen. Wij staan niet alleen in de wereld. Wij hebben het als anti-revolutionairen niet alleen voor het zeggen, maar wij kunnen u alleen zeggen; wij zullen proberen dat zo veel mogelijk te doen.

Het gaat ons om christelijke politiek. Het gaat ons nu niet voor het eerst om christelijke politiek. Het heeft ons altijd om christelijke politiek gegaan. Ook in de periode die vlak achter ons ligt. Er is veel kritiek op de anti-revolutionairen geweest in verband met de afgelopen jaren. Maar de meeste van die kritiek kwam van liberale of socialistische zijde.

Ik moge daar iets over opmerken.

GEVELVERSIERING

De kritiek van de liberalen was een kritiek die zich uitsluitend uitleefde in het slaken van algemene kreten. Als ik de

kritiek van de liberalen op dit ogenblik zou samenvatten in één woord, dan kan ik dat doen met een woord van prof. Oud, die gezegd heeft: „Die antirevolutionairen en die christelijk-historischen hebben zich evenals de V.V.D. tot 1952 geleend voor gevelversiering van een rooms-rode coalitie".

Als de heer Oud dat zegt van de V.V.D. tot 1952 dan geloof ik hem ogenblikkelijk op zijn woord.

Dat was de periode van de heer Stikker en als de heer Oud zegt dat de V.V.D. met de heer Stikker in het kabinet en de heer Oud in de Tweede Kamer zich heeft geleend tot gevelversiering, dan geloof ik dat dat het geval is geweest.

Ik zal u straks aantonen dat dat niet het geval is geweest met de anti-revolutionairen.

Maar de heer Oud gaat op het ogenblik nog verder en zegt: ook als wij vandaag aan de dag in een dergelijk kabinet zouden gaan zitten, dan zouden wij gevelversiering zijn.

Ook hier wil ik de heer Oud graag op zijn gezag geloven. Ik geloof Inderdaad wel als de heer Oud dat zegt, dat het dan weer een herhaling zou zijn van het geval- Stikker tot 1952.

Er is nog meer dat daarvoor pleit, dan alleen het woord van de heer Oud. Want wanneer je gevelversiering bent, dan ben je, laat ik zeggen stuc-werk, loze kalk. Dan stel je niet zelf wat voor, maar dan dien je alleen tot verfraaiing van iets anders. Welnu, wij hebben altijd naarstig geprobeerd — dat heeft prof. Zijlstra geprobeerd, dat heeft de heer Hazenbosch geprobeerd, dat heb ikzelf
geprobeerd — om van de liberalen te weten te komen wat hun essentiële standpunt is in de economische politiek, die zij altijd — t.a.v. de heer Zijlstra, t.a.v. de A.R. Tweede Kamerfractie en t.a.v. het Kabinet met algemene kreten hebben bestreden.

Wij hebben gezegd: mijnheer Oud, vertel ons nu eens concreet: wat is uw economische politiek?

Op een gegeven ogenblik heeft de heer Hazenbosch hem in de Tweede Kamer, toen de heer Oud op een onberaden ogenblikje naar het spreekgestoelte gelopen was, te pakken genomen en gezegd: nou moet je 't zeggen, wat het is.

De heer Oud begon te stuntelen en eindigde met te zeggen: nu moet de heer Van Leeuwen het straks maar vertellen.

En in de Eerste Kamer heeft hetzelfde zich voorgedaan toen men daar aan het Eerste Kamerlid de heer Van Riel een dergelijke vraag stelde en toen zei hij: je moet bij de heer Oud wezen.

Het is volkomen duidelijk als een partij die kritiek uitoefent op de economische politiek van minister Zijlstra en

desgevraagd met de mond vol tanden gaat staan, wanneer haar gevraagd wordt wat hii er dan van vindt, — het is duidelijk dat zo'n partij perse tot gevelversiering van een rooms-rood kabinet zou dienen.

Het getuigt dus van een bijzondere wijsheid van de heer Oud, dat hij al vast verklaard heeft dat hij dat nooit zal doen.

A.R. POLITIEK FEL BESTREDEN

Maar nu de positieve kant van de zaak.

Als wij alleen maar tot gevelversiering gediend hadden, dan zou de anti-revolutionaire politiek in de Kamer en in het Kabinet nooit enige bestrijding hebben ontmoet. En nu is het merkwaardige dit, dat die anti-revolutlonaire politiek in de afgelopen jaren juist felle bestrijding heeft gehad van de zijde van de socialisten. Ik zal daar niet al te breed over uitweiden, maar ik moge u een paar punten noemen.

Toen het soda-project in Delfzijl aan de orde was vochten de socialisten er met grote harnekkigheid voor om er een staatsbedrijf van te maken. Het Kabinet, de minister van Economische Zaken, heeft daar niet aan gewild. Die heeft er met grote kracht op aan gestuurd, dat dat soda-project in het vrije bedrijfsleven zou terecht komen. En dat is ondanks de verbeten tegenstand van de socialisten onder aanvoering van de heer Nederhorst, inderdaad gelukt.

Dat was geen loze kalk en dat was geen gevelversiering.

Ik denk aan de prijspolitiek. Och, daar zijn ook wel anti-revolutionairen, die tegen die prijspolitiek van de regering wel eens een beetje raar hebben aangekeken. Dat is oegrljpelijk, want anti-revolutionaire ministers moeten als regel maatregelen treffen die niet zo bijzonder aangenaam zijn. Dat was in de dagen van Colijn al zo en dat is vandaag aan de dag nog zo.

Maar die prijspolitiek heeft constant bestrijding ondervonden van de zijde van de socialisten. Bestrijding in die zin, dat de socialisten probeerden om die prijspolitiek hoe langer hoe gebondener te maken, om daar een volledige en gedetailleerde prijsbeheersing van te maken. Een permanent conflict tussen de minister van Economische Zaken, gesteund door de A.R. Tweede Kamerfractie en de socialisten.

Is dat gevelversiering geweest, was dat loze kalk?

Ik geloof dat het tegenovergestelde het geval was.

Ik zou zo door kunnen gaan met betrekking tot de loonpolitiek, de belastingpolitiek. Het is de minister van Economische

Zaken geweest die altijd duidelijk gesteld heeft, dat de belastingen in Nederland te hoog waren, terwijl iedereen weet dat de socialisten de belastingen nooit hoog genoeg kunnen zijn.

VRUCHTEN VAN DEZE POLITIEK

En nu staan wij voor deze zaak.

Wij staan voor het feit dat die politiek, — Ik wil niet alles op rekening van A.R. ministers schuiven — van de niet-sociallstische ministers, gesteund door de niet-socia-
listische Tweede Kamerfracties en die met name ook door onze A.R. ministers en onze A.R. Tweede Kamerfractie is gevoerd, vruchten begint te dragen. Maar dat zijn vruchten die de socialisten niet smaken. Want het gaat de socialisten er om, dat het naar een meer gebonden samenleving gaat, terwijl het ons, anti-revolutionairen, er om te doen is dat het naar een meer vrije samenleving gaat.

En ik wil er bij zeggen, het laat zich aanzien dat wij op dat stuk van zaken gelijk beginnen te krijgen. Het gaat inderdaad vandaag aan de dag die richting uit en dat is niet de richting van de socialisten. Dat is de achtergrond van de huidige kabinetscrisis. Daarom vooral zijn de socialisten er uit gelopen en hebben zij een breuk gemaakt. Niet alleen om deze kwestie; er waren ook andere kwesties.

SOCIALISTEN ONTEVREDEN

De Partij van de Arbeid zit met moeilijkheden inzake de defensie. U kunt het merken als zij zitten te trekken aan de Karei Doorman en wanneer zij bezwaren maken tegen een wijziging van de Dienstplichtwet, die volkomen in overeenstemming met de Grondwet is. Men kan het ook merken aan de Nieuw Guinea-politiek die de Partij van de Arbeid voert en die aan het licht is getreden door de inmiddels verworpen motie-Burger.

Al deze dingen doen zien dat de socialisten ontevreden zijn met het tot dusver gevoerde beleid en dat zij daarin stuiten op de doorwerking van de christelijke politiek in Kabinet en Kamer. Daarom zijn de socialisten er uit getreden. Zij konden het niet langer verkroppen en kwamen tot de befaamde noodsprong ter gelegenheid van die beide wetsontwerpen.

NOODSPRONG VAN DE P. V. D. A.

Wat is die noodsprong geweest? Die noodsprong was niets anders dan een poging tot terreuroefening. Het was de P.v.d.A.-fractie die de lakens uit wilde delen, die

tegenover een meerderheid in het Kabinet en tegenover een meerderheid in de Kamer zei; nu moeten die beide wetsontwerpen persé voor twee jaar worden vastgesteld en anders moeten onze ministers er een halszaak van maken. Toen hebben de rechtse ministers in het Kabinet gezegd: voor deze aanval van terreur zwichten wij niet. En de socialistische ministers hebben gezegd: voor deze terreur zwichten wij wel. Dat is van beiden een principieel standpunt, want de socialisten staan op het standpunt dat hun ministers de zetbazen zijn van de partij. Onze partij staat op het standpunt dat de ministers zijn: dienaren der Kroon.

GEEN DICTAAT, MAAR OVERLEG

Een punt dat in het eerste artikel van ons program van actie tot uitdrukking is gebracht. Daar stellen wij zeer duidelijk de zelfstandige functie van de regering (koningin en ministers) en de zelfstandige functie van het Nederlandse parlement. Wij willen geen regering die de Kamer ringeloort door bij alle mogelijke en onmogelijke gelegenheden tegenover wensen van de Kamer maar het „onaanvaardbaar" uit te spreken en wij willen ook geen Kamer, geen fracties, die de ministers ringeloren. Er is — en dat is een wezenstrek van het anti-revolutionaire staatsrecht en dat is de facto ook constitutioneel Nederlands — er is een zelfstandige regering naast een zelfstandige Staten-Generaal en er moeten uit het gemeenschappelijk overleg tussen die belde beslissingen groeien. En dan mag het niet zo zijn dat een fractie een dictaat oplegt of dat een Kabinet een dictaat oplegt; het moet gemeenschappelijk worden gespeeld. De Staten-Generaal moeten een grote mate van vrijheid hebben; ook de ministers. Het is niet erg als er eens een keer verschil van mening is tussen een A.R. minister en een Anti-Revolutionaire Tweede Kamerfractie. Men moet zich terdege indenken dat een Kamerfractie vanuit de bepaalde gezichtshoek van de Kamer spreekt, vanuit de idee van de vrijheid, terwijl de minister spreekt vanuit het gezichtspunt van de regering, van het gezag,

En het is juist, en dat is typisch anti-revolutionair, dat dat samenspel van gezag en vrijheid in een gezond beleid moet resulteren. Op dat principiële punt nu is het in de praktijk met de socialisten tot een breuk gekomen. Ik kan daar niets anders in zien dan dat het het einde van een periode betekent. En ik geloof dat wij daar niet bang voor behoeven te zijn.Prof. Zijlstra heeft gezegd: wij duchten de oppositie van liberalen en socialisten niet. Ik ben het daar voor de volle 100 mee eens. Wij moeten ons goed realiseren dat het Nederland goed gedaan heeft dat er een 1903 geweest is en het is goed geweest dat er een november 1918 geweest is, want dat leert bepaalde partijen dat het Nederlandse volk geen

dictatuur van één partij aanvaardt.

ENORME PRETENTIE

Wij gaan een harde verkiezingsstrijd tegemoet. Zij zullen het ons, èn van socialistische èn van liberale zijde niet gemakkelijk maken. Wij durven die verkiezingsstrijd aan. Wij durven die strijd aan, niet omdat wij zelf zo flink zijn. Maar wij durven die verkiezingsstrijd aan omdat de Anti-Revolutionaire Partij de enorme pretentie heeft dat zij zich in dienst van de Here Christus wil stellen. Dat is wat ons drijft. En om de kracht van Christus bidden wij, want wij geloven dat ons volksleven niet kan bestaan, niet wezenlijk kan gedijen, dat ook onze politiek niet wezenlijk kan gedijen, wanneer die politiek niet gedragen wordt door de vreze des Heren.

Wij verwachten het niet van onszelf. Wii hopen de kracht van Boven te krijgen. Wij hopen ook op zegen van Boven.

Wij willen ook wel graag succes hebben, maar boven alles hopen wij op zegen van Boven. En vanuit dié hoop en vanuit dat geloof gaan wij de verkiezingsstrijd vandaag in en bidden wij dat God onze gebrekkige, menselijke pogingen wil zegenen en dat Hij ons wil aannemen als Zijn mede-arbeiders.